

การประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของบัณฑิตเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

พิชญา พิมรินทร์¹, ชนิดาภา ตันตินิยงกุล¹, ชลลิตดา พิชญาจิตติพงษ์², ทวีศักดิ์ จิวงวัฒนตระกูล², ศิริตรี สุทธจิตต์³,
พัทธวีภา สุวรรณพรหม³, มยุรี ตั้งเกียรติกำจาย⁴, ชื่นจิตร กองแก้ว⁵, Claire Anderson⁶, โปยม วงศ์ภูวรักษ์⁷, อีราพร สุภาพันธ์^{2*}

¹ นักศึกษาเภสัชศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี อุบลราชธานี 34190, ² คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี อุบลราชธานี 34190,

³ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เชียงใหม่ 50200, ⁴ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นครนายก 26120,

⁵ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก 65000, ⁶ School of Pharmacy, the University of Nottingham NG7 2RD United Kingdom,

⁷ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สงขลา 90112

*ติดต่อผู้พิมพ์: โทร 045-353621. E-mail : teeraporn.s@ubu.ac.th

บทคัดย่อ

การประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

พิชญา พิมรินทร์¹, ชนิดาภา ตันตินิยงกุล¹, ชลลิตดา พิชญาจิตติพงษ์², ทวีศักดิ์ จิวงวัฒนตระกูล², ศิริตรี สุทธจิตต์³, พัทธวีภา สุวรรณพรหม³,
มยุรี ตั้งเกียรติกำจาย⁴, ชื่นจิตร กองแก้ว⁵, Claire Anderson⁶, โปยม วงศ์ภูวรักษ์⁷, อีราพร สุภาพันธ์^{2*}

ว. เภสัชศาสตร์อีสาน 2561; 14(4) : 29-37

รับบทความ : 18 มีนาคม 2561

ตอบรับ : 3 สิงหาคม 2561

ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต เป็นตัวชี้วัดหนึ่งในการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ซึ่งจะสะท้อนคุณภาพบัณฑิตว่าตรงความต้องการของตลาดหรือไม่ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีได้พัฒนาหลักสูตรจากหลักสูตร 5 ปี เป็นหลักสูตร 6 ปี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2552 และมีบัณฑิตจากหลักสูตร 6 ปีรุ่นแรกในปีการศึกษา 2557 แล้ว จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตจากทั้งสองหลักสูตร

วัตถุประสงค์: 1. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี 2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตเภสัชศาสตร์จากหลักสูตร 5 ปี และ 6 ปี ของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ได้แก่ 1.ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2.ด้านความรู้วิชาการและวิชาชีพ 3.ด้านทักษะทางปัญญา 4.ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5.ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารฯ 6.ด้านอัตลักษณ์มหาวิทยาลัย และ 7. ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ **วิธีการดำเนินงาน:** การวิจัยเชิงสำรวจนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตเภสัชศาสตร์ที่สำเร็จการศึกษาระหว่างปีการศึกษา 2553-2558 จากแบบสอบถามที่พัฒนาและเก็บข้อมูลโดยกองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคในแต่ละปีการศึกษา 2553-2558 เท่ากับ 0.880, 0.841, 0.818, 0.836 และ 0.913 ตามลำดับ และวิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตระหว่าง 2 หลักสูตรโดยสถิติ Man-Whitney U test **ผลการวิจัย:** ผู้ใช้บัณฑิตตอบกลับแบบสอบถาม 223 ชุดจาก 486 ชุด (ร้อยละ 45.9) ส่วนใหญ่ทำงานในโรงพยาบาลของรัฐ (หลักสูตร 5 ปี 67 คน, 77.0%; หลักสูตร 6 ปี 58 คน, 64.4%) และเป็นผู้บริหารระดับต้นของบัณฑิต (หลักสูตร 5 ปี 24 คน, 17.3%; หลักสูตร 6 ปี 46 คน, 51.1%) บัณฑิตส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (หลักสูตร 5 ปี จำนวน 69 คน, 79.3%; หลักสูตร 6 ปี จำนวน 72 คน, 80.0%) ผู้ใช้บัณฑิตพึงพอใจต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตหลักสูตร 5 ปีและ 6 ปี ในระดับมากทุกด้าน (คะแนนเฉลี่ยในหลักสูตร 5 ปี 4.03±0.45; หลักสูตร 6 ปี 4.23±0.44) โดยมีคะแนนสูงสุดในด้านคุณธรรม จริยธรรม และเมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อบัณฑิตในหลักสูตร 6 ปี พบว่ามีคะแนนสูงกว่าหลักสูตร 5 ปีเกือบทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่น ด้านความรู้ทางยา การค้นคว้าข้อมูลทางยา การให้บริการผู้ป่วย การทำงานร่วมกับชุมชนและการทำงานร่วมกับสหวิชาชีพ ยกเว้นด้านลักษณะตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยที่ไม่แตกต่างกัน และจุดเด่นของบัณฑิตหลักสูตร 5 ปี คือ ขยัน อดทน ส่วนหลักสูตร 6 ปี คือ พร้อมทำงาน **สรุปผลการวิจัย:** ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตคณะเภสัชศาสตร์ทั้งสองหลักสูตรในระดับมาก และผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจบัณฑิตหลักสูตร 6 ปี ในระดับที่สูงกว่าหลักสูตร 5 ปีเกือบทุกด้าน

คำสำคัญ : ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต, เภสัชศาสตร์บัณฑิตหลักสูตร 5 ปี, เภสัชศาสตร์บัณฑิตหลักสูตร 6 ปี, คุณลักษณะที่พึงประสงค์, บัณฑิตเภสัชศาสตร์

The Evaluation of Employers' Satisfaction towards the Desirable Characteristics of the Pharmacy Graduates, Ubon Ratchathani University

Pichaya Pimrin¹, Chanidapha Tantiniyongkakul¹, Chonladda Pitchayajittipong², Thaweesak Juengwatanatrakul²,
Sirittree Suttajit³, Puckwipa Suwannaprom³, Mayuree Tangkiatkumjai⁴, Chuenjid Kongkaew⁵, Claire Anderson⁶,
Payom Wongpoowarak⁷, Teeraporn Supapaan^{2*}

¹Pharmacy Students, Faculty of Pharmaceutical Sciences, Ubon Ratchathani University, Ubon Ratchathani 34190, Thailand

²Faculty of Pharmaceutical Sciences, Ubon Ratchathani University, Ubon Ratchathani 34190, Thailand

³Faculty of Pharmacy, Chiang Mai University, Chiang Mai, Thailand, ⁴Faculty of Pharmacy, Srinakharinwirot University, Nakhon Nayok, Thailand

⁵Faculty of Pharmaceutical Sciences, Naresuan University, Phitsanulok, Thailand,

⁶School of Pharmacy, The University of Nottingham, Nottingham, UK, ⁷Faculty of Pharmaceutical Sciences, Prince of Songkla University, Thailand

*Corresponding author : Tel. +66 45 353 621. E-mail : teeraporn.s@ubu.ac.th

Abstract

The Evaluation of Employers' Satisfaction towards the Desirable Characteristics of the Pharmacy Graduates, Ubon Ratchathani University

Pichaya Pimrin¹, Chanidapha Tantiniyongkakul¹, Chonladda Pitchayajittipong², Thaweesak Juengwatanatrakul², Sirittree Suttajit³,
Puckwipa Suwannaprom³, Mayuree Tangkiatkumjai⁴, Chuenjid Kongkaew⁵, Claire Anderson⁶, Payom Wongpoowarak⁷, Teeraporn Supapaan^{2*}
IJPS, 2018; 14(4) : 29-37

Received : 18 March 2018

Accepted : 3 August 2018

Employers' satisfaction toward the desirable characteristics of the graduates is one of the quality assurance indicators in the higher education. It reflects the quality of graduates whether they meet the requirements of the market or not. The curriculum of the faculty of Pharmaceutical Sciences, Ubon Ratchathani University (UBU) has been changed from a 5-year Bachelor of Pharmacy (BPharm) program to a 6-year Doctor of Pharmacy (PharmD) program since 2009. The first batch of the PharmD graduates of UBU graduated in 2014. However, there has been lack of study of the employer's satisfaction toward the desirable characteristics of the pharmacy graduates from those two programs. **Objectives:** 1.To evaluate the employers' satisfaction toward the desirable characteristics of the pharmacy graduates from the Faculty of Pharmaceutical Sciences, Ubon Ratchathani University 2.To compare the employers' satisfaction toward the 7 desirable characteristics of the pharmacy graduates from the 5-year BPharm and the 6-year PharmD program of the Ubon Ratchathani University (i.e., 1.Ethical and moral development 2. Knowledge 3. Cognitive skills 4. Interpersonal skills and responsibility 5. Analytical and communication skills 6. Corporate identity and 7. Pharmacy professional competencies). **Materials and methods:** In this survey research, the researchers collected the employers' satisfaction toward the desirable characteristics of the pharmacy graduates, who graduated during 2010-2015, by the questionnaires. Such questionnaires were developed and collected by the Planning Division, Office of the President of the Ubon Ratchathani University. These questionnaires (during 2010-2015) were tested for content validity by the experts, and the internal reliability was tested by Cronbach's Alpha coefficient yielding values 0.880, 0.841, 0.818, 0.836 and 0.913, respectively. Compare the employers' satisfaction between 2 programs by Man-Whitney U test statistic. **Result:** There were 223 from 486 employers completing the questionnaires (response rate 45.9%). The majority of employers were working in the public hospitals (BPharm 67, 77.0%; PharmD 58, 64.4%) and were graduates' supervisors (BPharm 24, 17.3%; PharmD 46, 51.1%). The majority of the graduates were female (BPharm 69, 79.3%; PharmD 72, 80.0%). The overall satisfaction level was high in all domain (BPharm 4.03±0.45; PharmD 4.23±0.44). Additionally, the highest satisfaction level was in the morality and ethics domain. There was significantly higher employers' satisfaction for the PharmD graduates over the BPharm graduates of almost domains (p<0.05). **Conclusion:** The employers indicated a high level of satisfaction for the desirable characteristics of the pharmacy graduates. The employers' satisfaction of the 6-year PharmD graduates was higher than the 5-year BPharm graduates of almost domains.

Keywords : Employers' satisfaction, 5-year BPharm program, 6-year PharmD program, Desirable characteristics, Pharmacy graduates

บทนำ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาบริหารจัดการหลักสูตรเพื่อให้บัณฑิตมีคุณลักษณะตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนด หรือกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education; TQF: HED) นอกจากนี้สภาเภสัชกรรม ยังได้ประกาศหลักเกณฑ์และวิธีการในการรับรองสถาบันผลิตบัณฑิตและเห็นชอบหลักสูตรเภสัชศาสตร์ โดยกำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและการประเมินสถาบันไว้ให้ชัดเจน และต้องจัดให้มีการตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายในทุกปี และภายนอกทุก 5 ปี เพื่อประกันคุณภาพผลผลิตเช่นเดียวกัน (The Pharmacy Council of Thailand, 2008, 2013) ตามข้อกำหนดมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาเภสัชศาสตร์ (หลักสูตรหกปี) โดยกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้มีการทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ทั้งขณะกำลังศึกษาและหลังจากนักศึกษาสำเร็จการศึกษา เพื่อยืนยันว่าผู้สำเร็จการศึกษามีผลการเรียนรู้ทุกด้านตามที่กำหนด ซึ่งการทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้หลังจากนักศึกษาสำเร็จการศึกษานี้จะรวมไปถึงการประเมินความสำเร็จของการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ โดยประเมินจากผู้รับบัณฑิต ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้ทรงคุณวุฒิ และแหล่งฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพ ซึ่งการประเมินอ้างอิงจากมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาเภสัชศาสตร์ ซึ่งกำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ และมาตรฐานผลการเรียนรู้ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม, ด้านความรู้, ด้านทักษะทางปัญญา, ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ, ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ (Faculty of Pharmaceutical Sciences, UBU, 2017)

ทางคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เริ่มเปิดรับนักศึกษาเข้าศึกษาในหลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิต ตั้งแต่ปีการศึกษา 2537 (Office of the Higher Education Commission, 2015) เป็นต้นมา และได้จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาเภสัชศาสตร์ โดยมีหนึ่งในตัวชี้วัดการประเมินคุณภาพภายในคือ ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อบัณฑิต ซึ่งเป็นผลผลิตจากหลักสูตร ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่ชัดเจนในการสะท้อนให้เห็นคุณภาพของบัณฑิตจากหลักสูตรว่ามีความเหมาะสมและตรงต่อความต้องการของตลาดหรือไม่ โดยมีการกำหนดไว้จากมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาเภสัชศาสตร์ว่า สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนสาขาเภสัช

ศาสตร์ ต้องสามารถประกันคุณภาพหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บัณฑิตมีคุณภาพอย่างน้อยตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ โดยที่ตัวบ่งชี้หนึ่งในผลการดำเนินการคือ ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อบัณฑิตใหม่หลังจากทำงานไปแล้วอย่างน้อย 1 ปี หลังสำเร็จการศึกษา (Faculty of Pharmaceutical Sciences, UBU, 2017)

อีกทั้งตั้งแต่ปีการศึกษา 2552 ทางคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ได้มีการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาเปลี่ยนแปลงจากเดิมคือหลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Pharmacy, BPharm) หลักสูตร 5 ปี (ไม่มีสาขาเฉพาะทาง) เป็นหลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิต 6 ปี (Doctor of Pharmacy, PharmD) สาขาบริหารเภสัชกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของวิชาชีพเภสัชกรรม ซึ่งมีเป้าประสงค์เพื่อพัฒนาความเข้มแข็งโดยเน้นให้บัณฑิตมีองค์ความรู้และสมรรถนะที่พึงประสงค์ มุ่งเน้นให้มีทักษะและความชำนาญจากการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพในสาขาหลักมากขึ้นและสามารถผลิตบัณฑิตที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดได้ (The Pharmacy Council of Thailand, 2012) โดยการเปลี่ยนแปลงของหลักสูตรของคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เช่น การเพิ่มจำนวนรายวิชาใหม่และหน่วยกิตในภาคทฤษฎีโดยมีสัดส่วนจำนวนหน่วยกิตของรายวิชาที่มีเนื้อหาด้านผู้ป่วย ด้านผลิตภัณฑ์และด้านสังคมตามเกณฑ์สภาเภสัชกรรม และมีการเพิ่มจำนวนชั่วโมงฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพเฉพาะทางจาก 800 ชั่วโมงเป็น 2,000 ชั่วโมง ให้เป็นไปตามประกาศของสภาเภสัชกรรมในการรับรองปริญญาเพื่อการสอบขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรม หลักสูตรที่สร้างใหม่นี้ควรได้รับการประเมินว่าเป็นหลักสูตรที่เหมาะสมกับสภาวะที่คาดการณ์ไว้หรือไม่ ซึ่งการประเมินหลักสูตรที่มีการนำออกใช้แล้วนั้นการเก็บรวบรวมข้อมูลจะต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย เช่น ผู้ใช้บัณฑิต (Abate, *et al.*, 2003) ดังนั้นการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อบัณฑิตทั้งสองหลักสูตรจึงเป็นข้อมูลที่สำคัญที่จะแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างที่ชัดเจนของคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์จากทั้งสองหลักสูตร

อย่างไรก็ตามยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาถึงความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ในหลักสูตร 5 ปี และหลักสูตร 6 ปี งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีและเพื่อ

เปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตเกษตรศาสตร์จากหลักสูตร 5 ปี และ 6 ปี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงพรรณนาโดยทำการศึกษาจากแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ในปีการศึกษา 2553-2555 ซึ่งเป็นหลักสูตรเกษตรศาสตรบัณฑิตที่มีระยะเวลาเรียน 5 ปี และ ปีการศึกษา 2557-2558 ซึ่งเป็นหลักสูตรเกษตรศาสตรบัณฑิตที่มีระยะเวลาเรียน 6 ปี (ไม่มีบัณฑิตเกษตรศาสตรบัณฑิตจบการศึกษาในปีการศึกษา 2556 เนื่องจากเป็นช่วงรอยต่อระหว่างการเปลี่ยนหลักสูตรจาก 5 ปีเป็น 6 ปี ซึ่งนักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรบัณฑิต 6 ปี รุ่นแรก กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 6) แบบประเมินความพึงพอใจดังกล่าว ได้มีการพัฒนาและเก็บข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ถึงผู้ใช้บัณฑิตของบัณฑิตแต่ละรายโดยกองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี โดยส่งตามที่อยู่ของที่ทำงานของบัณฑิตที่ได้แจ้งไว้กับทางคณะเกษตรศาสตร์ ในจดหมายขอความอนุเคราะห์จะระบุให้ผู้บังคับบัญชา/หัวหน้างานที่ดูแลโดยตรงเป็นผู้ประเมินบัณฑิต จำนวน 1 คน โดยแบบสอบถามได้ถูกพัฒนาโดยอ้างอิงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาคูณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ แบบสอบถามดังกล่าวผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ซึ่งเป็นอาจารย์จากคณะเกษตรศาสตร์จำนวน 1 ท่าน และนักวิชาการการศึกษา 2 ท่าน และทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคในแต่ละปีการศึกษา 2553-2555, 2557-2558 เท่ากับ 0.880, 0.841, 0.818, 0.836 และ 0.913 ตามลำดับ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของบัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิต ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเกษตรศาสตรบัณฑิตในด้านต่างๆ โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ โดยระดับ 1 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด จนถึง 5 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด ส่วนที่ 3 คำถามปลายเปิดเพื่อแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ใช้บัณฑิต ได้แก่ ทักษะของบัณฑิตที่ควรเพิ่มเติม จุดเด่นและจุดที่ควรปรับปรุง

การพิทักษ์สิทธิ์ งานวิจัยนี้ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมีเลขที่โครงการคือ 011/2559 ข้อมูลที่ได้จะถูกเก็บเป็นความลับและนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมไม่มีการระบุบุคคลและหน่วยงาน

การวิเคราะห์ข้อมูล ในกรณีที่บัณฑิตทำงานที่เดียวกันจะนับความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตเป็นจำนวนคน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติแบบ Non-parametric เปรียบเทียบคะแนนความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเกษตรศาสตรบัณฑิตในด้านต่างๆ ในแต่ละปีการศึกษา ด้วย Kruskal Wallis test และเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเกษตรศาสตรบัณฑิตในด้านต่างๆ ระหว่างสองหลักสูตรด้วย Mann-Whitney U test ส่วนข้อมูลจากคำถามปลายเปิดใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

กลุ่มประชากร คือ แบบสอบถามจากผู้ใช้บัณฑิตจำนวน 223 ชุด จากจำนวนที่ส่งออกทั้งสิ้น 486 ชุด ดังมีรายละเอียดของจำนวนการตอบกลับแบบสอบถามในตารางที่ 1

จากผลศึกษาพบว่า บัณฑิตส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (หลักสูตร 5 ปี 69 คน, 79.3%; หลักสูตร 6 ปี 72 คน, 80.0%) ทำงานในโรงพยาบาลของรัฐ (หลักสูตร 5 ปี 67 คน, 77.0%; หลักสูตร 6 ปี 58 คน, 64.4%) ผู้ใช้บัณฑิตส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารระดับต้น (หลักสูตร 5 ปี 24 คน, 17.3%; หลักสูตร 6 ปี 46 คน, 51.1%) ดังแสดงในตารางที่ 2

ด้านความพึงพอใจพบว่าผู้ใช้บัณฑิตพึงพอใจต่อคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของบัณฑิต หลักสูตร 5 ปี และ 6 ปี ในระดับมากทุกด้าน (หลักสูตร 5 ปี 4.03 ± 0.45 ; หลักสูตร 6 ปี 4.23 ± 0.44) ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 3

โดยด้านที่มีคะแนนสูงสุด ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรมในทุกปีการศึกษา และผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจต่อบัณฑิต ในหลักสูตร 6 ปี สูงกว่าหลักสูตร 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านลักษณะตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี (สร้างสรรค์ สามัคคี สำนึกดีต่อสังคม) (ตารางที่ 3) และจากส่วนคำถามปลายเปิด พบว่าจุดเด่นของบัณฑิตหลักสูตร 5 ปี คือ ขยัน อดทน และจุดเด่นของบัณฑิตหลักสูตร 6 ปี คือ พร้อมทำงาน ส่วนจุดที่ควรปรับปรุงของหลักสูตร 5 ปี คือ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และหลักสูตร 6 ปี คือ ความเป็นผู้นำและการคิดวิเคราะห์ (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 1 จำนวนการตอบกลับแบบสอบถามจากผู้ใช้นิตินิตในปีการศึกษา 2553-2558

ปีการศึกษา	หลักสูตร	จำนวนบัณฑิต	จำนวนตอบกลับ	ร้อยละ
2553	5 ปี	119	46	38.7
2554	5 ปี	90	45	50.0
2555	5 ปี	100	42	42.0
2557	6 ปี (บริหารเภสัชกรรม)	85	42	49.4
2558	6 ปี (บริหารเภสัชกรรม)	83	48	57.8
รวมทั้ง 2 หลักสูตร		486	223	46.8

*ไม่มีบัณฑิตเภสัชศาสตรบัณฑิตจบการศึกษาในปีการศึกษา 2556 เนื่องจากเป็นช่วงรอยต่อระหว่างการเปลี่ยนหลักสูตรจาก 5 ปีเป็น 6 ปี
ซึ่งนักศึกษาหลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิต 6 ปี รุ่นแรก กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 6

ตารางที่ 2 แสดงคุณลักษณะทั่วไปของบัณฑิตและผู้ใช้นิตินิต

คุณลักษณะ	หลักสูตร 5 ปี						หลักสูตร 6 ปี				เปรียบเทียบ				p value
	ระหว่าง 2 หลักสูตร														
	2553		2554		2555		2557		2558		หลักสูตร 5 ปี		หลักสูตร 6 ปี		
	N	%	n	%	n	%	n	%	n	%	N	%	n	%	
เพศบัณฑิต*															
- ชาย	0	0.0	5	11.1	13	31.0	5	11.9	13	27.1	18	20.7	18	20.0	1.000
- หญิง	0	0.0	40	88.9	29	69.0	37	88.1	35	72.9	69	79.3	72	80.0	0.814
- ไม่มีข้อมูล	46	100	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	
รวม	46	100	45	100	42	100	42	100	48	100	87	100	90	100	
หน่วยงาน*															
โรงพยาบาล															
- รัฐบาล	0	0.0	38	84.4	29	69.0	30	71.4	28	58.3	67	77.0	58	64.4	0.432
- เอกชน	0	0.0	1	2.2	2	4.8	4	9.5	2	4.2	3	3.4	6	6.7	0.312
ไม่ใช่โรงพยาบาล															
- ร้านยา	0	0.0	0	0.0	6	14.3	0	0.0	9	18.8	6	6.9	9	10.0	0.808
- บริษัทฯ / โรงงานยา	0	0.0	0	0.0	2	4.8	1	2.4	1	2.1	2	2.3	2	2.2	1.000
- องค์การเภสัชกรรม	0	0.0	2	4.4	0	0.0	0	0.0	1	2.1	2	2.3	1	1.1	0.698
- มหาวิทยาลัย	0	0.0	0	0.0	0	0.0	1	2.4	2	4.2	0	0.0	3	3.3	0.095
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด	0	0.0	2	4.4	1	2.4	0	0.0	4	8.3	3	3.4	4	4.4	0.831
- อื่นๆ	0	0.0	2	4.4	0	0.0	2	4.8	1	2.1	2	2.3	3	3.3	0.698
- ไม่มีข้อมูล	46	100	0	0.0	2	4.8	4	9.5	0.0	0.0	2	2.3	4	4.4	0.698
รวม	46	100	45	100	42	100	42	100	48	100	87	100	90	100	
ตำแหน่งบัณฑิต*															
- เภสัชกรปฏิบัติการ	0	0.0	44	97.8	31	73.8	32	76.2	30	62.5	75	86.2	62	68.9	0.427
- เภสัชกรชำนาญการ	0	0.0	0	0.0	1	2.4	0	0.0	0	0.0	1	1.2	0	0.0	0.423
- เภสัชกรอัตราจ้าง	0	0.0	1	2.2	10	23.8	5	11.9	14	29.2	11	12.6	19	21.1	0.594
- อื่นๆ	0	0.0	0	0.0	0	0.0	2	4.8	4	8.3	0	0.0	6	6.7	0.095
- ไม่มีข้อมูล	46	100	0	0.0	0	0.0	3	7.1	0	0.0	0	0.0	3	3.3	0.423
รวม	46	100	45	100	42	100	42	100	48	100	87	100	90	100	

ตารางที่ 2 แสดงคุณลักษณะทั่วไปของบัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิต (ต่อ)

คุณลักษณะ	หลักสูตร 5 ปี						หลักสูตร 6 ปี				เปรียบเทียบ				p value
	ระหว่าง 2 หลักสูตร														
	2553		2554		2555		2557		2558		หลักสูตร 5 ปี		หลักสูตร 6 ปี		
	N	%	n	%	n	%	n	%	n	%	N	%	n	%	
ความเกี่ยวข้องกับบัณฑิต**															
- ผู้บังคับบัญชาสูงสุด/เจ้าของกิจการ	0	0.0	0	0.0	6	14.3	1	2.4	6	12.5	6	14.3	7	7.8	0.670
- หัวหน้าฝ่าย/แผนก	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	
- หัวหน้างาน	0	0.0	0	0.0	24	57.1	30	71.4	21	43.7	24	57.1	51	56.7	0.205
- อื่นๆ	0	0.0	0	0.0	11	26.2	11	26.2	13	27.1	11	26.2	24	26.7	0.180
- ไม่มีข้อมูล	46	100	45	100	1	2.4	0	0.0	8	16.7	1	2.4	8	8.8	0.527
รวม	46	100	45	100	42	100	42	100	48	100	42	100	90	100	
ตำแหน่งผู้ใช้บัณฑิต															
- หัวหน้าหน่วยงาน/ผู้จัดการ	43	93.5	43	95.6	5	11.9	10	23.8	0	0.0	91	68.4	10	11.1	0.228
- ผู้บริหารระดับสูง	0	0.0	0	0.0	1	2.4	0	0.0	3	6.3	1	0.8	3	3.3	0.577
- ผู้บริหารระดับกลาง	0	0.0	0	0.0	7	16.7	10	23.8	2	4.2	7	5.3	12	13.3	0.476
- ผู้บริหารระดับต้น	0	0.0	1	2.2	22	52.4	20	47.6	26	54.2	23	17.3	46	51.1	0.206
- เจ้าของกิจการ	0	0.0	0	0.0	4	9.5	0	0.0	5	10.4	4	3.0	5	5.6	0.677
- เพื่อนร่วมงาน	1	2.17	1	2.2	0	0.0	0	0.0	0	0.0	2	1.5	0	0.0	0.219
- พนักงาน/เจ้าหน้าที่	0	0.0	0	0.0	3	7.1	1	2.4	12	25.0	3	2.3	13	14.5	0.497
- อื่นๆ	2	4.35	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	2	1.5	0	0.0	0.495
- ไม่มีข้อมูล	0	0.0	0	0.0	0	0.0	1	2.4	0	0.0	0	0.0	1	1.1	0.272
รวม	46	100	45	100	42	100	42	100	48	100	133	100	90	100	

*มีข้อมูลเฉพาะปี 2554, 2555, 2557 และ 2558, **มีข้อมูลเฉพาะปี 2555, 2557 และ 2558

ตารางที่ 3 ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์บัณฑิตเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในแต่ละด้าน

คุณลักษณะบัณฑิต (7 ด้าน)	หลักสูตร 5 ปี						หลักสูตร 6 ปี				เปรียบเทียบระหว่าง 2 หลักสูตร				p value
	2553		2554		2555		2557		2558		หลักสูตร 5 ปี		หลักสูตร 6 ปี		
	X	± SD	x	± SD	x	± SD	x	± SD	x	± SD	X	± SD	X	± SD	
ด้านคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ	4.16	± 0.47	4.36	± 0.58	4.32	± 0.44	4.41	± 0.46	4.54	± 0.41	4.28	±0.50	4.48	±0.44	0.003*
ด้านความรู้วิชาการและ วิชาชีพ	3.95	± 0.30	3.94	± 0.52	4.00	± 0.59	4.19	± 0.51	4.28	± 0.56	3.96	±0.48	4.24	±0.53	<0.001*
ด้านทักษะทางปัญญา	3.95	± 0.42	4.02	± 0.633	3.94	± 0.57	4.18	± 0.63	4.24	± 0.56	3.97	±0.54	4.21	±0.59	0.002*
ด้านทักษะความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลและความ รับผิดชอบ	4.09	± 0.79	4.22	± 0.64	4.15	± 0.51	4.30	± 0.48	4.44	± 0.52	4.16	±0.66	4.38	±0.51	0.016*
ด้านทักษะการวิเคราะห์ เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ	4.10	± 0.63	4.01	± 0.57	3.84	± 0.59	4.13	± 0.54	4.38	± 0.54	3.99	±0.60	4.27	±0.55	0.001*
ด้านลักษณะตามอัต ลักษณ์มหาวิทยาลัย	4.09	± 0.70	4.27	± 0.58	4.15	± 0.49	4.21	± 0.43	4.45	± 0.48	4.17	±0.60	4.34	±0.47	0.079
ด้านความรู้ความสามารถ ทางวิชาการตามลักษณะ งานในสาขาวิชา	3.79	± 0.35	3.82	± 0.53	3.69	± 0.54	3.87	± 0.53	4.11	± 0.57	3.77	±0.48	3.99	±0.56	0.004*
รวม	3.99	± 0.43	4.08	± 0.49	3.99	± 0.42	4.14	± 0.43	4.32	± 0.44	4.03	±0.45	4.23	±0.44	0.001*

ตารางที่ 4 จุดเด่นและจุดที่ควรปรับปรุงของบัณฑิตเภสัชศาสตร์จากหลักสูตร 5 ปีและ 6 ปี ที่ได้จากการตอบคำถามปลายเปิด
ของผู้ใช้บัณฑิต ปีการศึกษา 2555, 2557 และ 2558 (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ปีการศึกษา	2555 (n=31) (หลักสูตร 5 ปี)	2557 (n=32) (หลักสูตร 6 ปี)	2558 (n=38) (หลักสูตร 6 ปี)
จุดเด่น	-ขยัน อดทน (n=12) -ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานดี (n=7) -เคารพ อ่อนน้อม (n=6)	-ความพร้อมในการทำงาน วิชาการดี (n=14) -เคารพ อ่อนน้อม และความสัมพันธ์ดี (n=10) -มีความรับผิดชอบ (n=7)	-ความพร้อมในการทำงาน (n=16) -ความสัมพันธ์ดี (n=15) -ขยัน อดทน (n=12)
จุดที่ควรปรับปรุง	-การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า (n=5) -ความพร้อมทำงานและ การวางแผน (n=3) -อื่น ๆ (n=4) ได้แก่ กล้าแสดงออก/ ความชำนาญในการทำงาน/การมองภาพรวมของงาน/ภาษาต่างประเทศ	-ความเป็นผู้นำ (n=5) -อื่นๆ (n=9) ได้แก่ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า/ เคารพอ่อนน้อม/ ความกล้าแสดงออก/ภาษาต่างประเทศ/ การคิดวิเคราะห์/งานบริหารทางเภสัชกรรม/ บุคลิกภาพ/ การนำเสนอ/ ความรู้ด้านการประกันคุณภาพโรงพยาบาล/ ความรอบรู้ทางสังคม	-ทักษะการคิดวิเคราะห์ (n=4) -ภาษาต่างประเทศ/ การสื่อสาร/ การวางแผน/ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (n=2) -อื่นๆ (n=8) ได้แก่ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า/ ความกล้าแสดงออก/ ความพร้อมทำงาน/ ความเป็นผู้นำ/ ความตรงต่อเวลา/ความคิดสร้างสรรค์/ จรรยาบรรณ/ งานฝ่ายผลิต

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

ผู้ใช้บัณฑิตจากทั้งสองหลักสูตรมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจสูงสุดในด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ ของยุทธศาสตร์คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี พ.ศ. 2555-2559 ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาศักยภาพอาจารย์เพื่อรองรับการผลิตบัณฑิตที่มีความเป็นเลิศด้านบริหารเภสัชกรรมและเป็นคณะเภสัชศาสตร์ชั้นนำในอาเซียน มีเป้าประสงค์คือ มีอาจารย์เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษาทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพและจรรยาบรรณนักวิจัย และโครงการที่พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพและอัตลักษณ์แก่นักศึกษา ได้แก่ โครงการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพของกลุ่มวิชาต่างๆ โครงการพัฒนาผู้ช่วยจำลองเพื่อใช้ในการเรียนการสอน โครงการไหว้ครู โครงการมัชฌิมนิเทศ โครงการกล่าวคำสัตย์ปฏิญาณของนักศึกษาเภสัชศาสตร์ และโครงการรณรงค์วินัยนักศึกษา

เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อบัณฑิตทั้งสองหลักสูตร พบว่ามีความพึงพอใจต่อบัณฑิตเภสัชศาสตร์จากหลักสูตร 6 ปีมากกว่าหลักสูตร 5 ปี ในด้านต่างๆ ทั้งนี้อาจเนื่องจากการที่หลักสูตร 6 ปี ได้มีการเพิ่มจำนวนชั่วโมงฝึกงานจาก 800 ชั่วโมงในหลักสูตร 5 ปีเป็น 2,000 ชั่วโมงในหลักสูตร 6 ปี มีการเพิ่มรายวิชาใหม่ เช่น รายวิชาทักษะการสื่อสารและจิตวิทยาทางเภสัชศาสตร์ ทำให้บัณฑิตมีความรู้และได้รับการฝึกทักษะมากขึ้น ส่งผลให้เกิดความชำนาญในการปฏิบัติงาน รวมถึงมีการเปลี่ยนแปลงหน่วยกิตและรูปแบบการเรียนการสอนในรายวิชาเภสัชบำบัด 1 ถึง เภสัชบำบัด 4 จากเดิม 3 หน่วยกิตที่เป็นวิชาบรรยายเท่านั้น เป็น 5 หน่วยกิต และเพิ่มเติมชั่วโมง

ปฏิบัติการ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Kapol (2008) ที่พบว่าหลักสูตร 6 ปี มีการจัดการเรียนการสอนในด้านที่เกี่ยวข้องกับผู้ป่วย งานด้านสังคมและการบริหารจัดการมากกว่าหลักสูตร 5 ปี ได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานในสาขาวิชาชีพต่างๆ รวมทั้งมีโครงการและกิจกรรมต่างๆ ที่สนับสนุนให้บัณฑิตได้พัฒนาตนเองได้ตรงกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ นอกจากนี้ผลการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาของ Sitaruno (2013) ที่ทำการศึกษาความพึงพอใจต่อเภสัชศาสตร์บัณฑิตจากมุมมองของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน พบว่ามีความพึงพอใจในระดับสูงสุด โดยเฉพาะด้านการค้นคว้าหาข้อมูล ความรับผิดชอบ ความรู้ความเข้าใจในเรื่องยาและการให้คำแนะนำด้านสุขภาพ

ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อบัณฑิตหลักสูตร 6 ปี สูงกว่าหลักสูตร 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.05$) ในทุกด้านของคุณลักษณะบัณฑิต ยกเว้นด้านลักษณะตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากลักษณะตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยยังคงเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลง (“สร้างสรรค์ สามัคคี สำนึกดีต่อสังคม”) ในช่วงของการเก็บข้อมูลวิจัย และอาจเนื่องจากการรณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้นักศึกษาทราบและตระหนักถึงอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

จากข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิดพบว่าจุดด้อยของบัณฑิตทั้ง 3 ปี มีความแตกต่างกันคือ ในปี 2555 มีจุดด้อยในเรื่องการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ปี 2557 ด้านความเป็นผู้นำ และในปี 2558 คือด้านการคิดวิเคราะห์ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขในบัณฑิตรุ่นต่อไป เช่น คณะอาจเน้นให้มีการจัดการรูปแบบการเรียนการสอนหรือกิจกรรมภายในคณะหรือที่แหล่ง

ฝึกปฏิบัติการวิชาชีพที่จะช่วยพัฒนาภาวะความเป็นผู้นำ การคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้การพัฒนาแบบสอบถามสำหรับงานวิจัยต่อไปควรมีการระบุภาระงานหลักของบัณฑิตเภสัชศาสตร์เพื่อจะได้ทราบว่าบัณฑิตได้ปฏิบัติงานตรงกับสาขาเฉพาะทางหรือไม่ รวมถึงการเปรียบเทียบกิจกรรมหรือลักษณะการปฏิบัติงานของเภสัชศาสตรบัณฑิตจากทั้งสองหลักสูตร (Kreling, *et al.*, 2010) และมีสมรรถนะวิชาชีพเพียงพอในด้านนั้นๆ หรือไม่อย่างไร

ข้อจำกัดของงานวิจัย

การศึกษานี้เป็นการเก็บข้อมูลแบบย้อนหลังอาจทำให้ข้อมูลไม่ครบถ้วนและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้เป็นเพียงบัณฑิตเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ที่สำเร็จการศึกษาระหว่างปีการศึกษา 2553-2558

References

Abate MA, Stamatakis MK, Haggett RR. Excellence in curriculum development and assessment. *Am J Pharm Educ* 2003;67(3): Article 89.

Announcement of the Council of Pharmacy 18/2012 the Competency of the Doctor of Pharmacy Program [Internet]. 2012. [cited 2017 May 7] Available from: http://pharmacycouncil.org/share/filefile_1639.60ประกาศสภาฯ_ที่18_2555.pdf

Bhuwatvaranon S. Basic Statistics [Internet] n.d. [cited 2017 May 7]. Available from: <http://www.saruthipong.com/port/document/299-705/299-705-5.pdf>

Deesorn S. Development of multimedia for self-learning on computer systems Sansuk School Chonburi province. 2016 [cited 2017 May 8]; Available from: <https://sites.google.com/site/supadeesorn1610/Programs>

Faculty of Pharmaceutical Sciences, Ubon Ratchathani University. Background of Faculty [Internet]. [cited 2017 May 7] Available from: <http://www.phar.ubu.ac.th/page?mlv1=1&mlv2=1&mlv3=1>

Faculty of Pharmaceutical Sciences, Ubon Ratchathani University. Doctor of Pharmacy Program [Internet]. [cited 2017 May 7]: Available from: <http://www.phar.ubu.ac.th/page?mlv1=3&mlv2=1&mlv3=1>

Faculty of Pharmaceutical Sciences, Ubon Ratchathani University. Strategic Plan of Faculty of Pharmaceutical Sciences, Ubon Ratchathani University 2012-2016 [Internet]. [2013] cited 2017 Dec 21. [Available from: http://202.28.48.80/webmgr/jubload/uploads/docs/static_17/ns17_489.pdf].

Information Technology and Communication Center, Office of the Permanent Secretary, Ministry of Education. Data-Cleansing Techniques. [Internet] 2015 [cited 2017 May 7]. Available from: <http://203.146.15.172/kmops/wp-content/uploads/2015/10/Data-Cleansing.pdf>.

Kanchanawasi S. Course Evaluation: Principles and Practices. [Internet]. 2003 [cited 2017 May 7]. Available from: <http://www.edu.tsu.ac.th/major/eval/files/journal/scan1.pdf>

Kapol N, Maitreemit P, Pongcharoensuk P, Armstrong E. Evaluation of curricula content based on Thai pharmacy competency standards. *Am J Pharm Educ* 2008;72(1):Article 9.

Kreling DH, Doucette WR, Chang EH, Gaither CA, Mott DA, Schommer JC. Practice characteristics of Bachelor of Science and Doctor of Pharmacy degreed pharmacists based on the 2009 national workforce survey. *Am J Pharm Educ* 2010; 74(9):Article 159.

Office of Educational Quality Development, Chiang Mai University. Satisfaction of employers, entrepreneurs supervisor Chiang Mai University Academic Year 2012. [Internet]. 2013 [cited 2017 May 7]. Available from: http://www.pharmacy.cmu.ac.th/unit/unit_files/files_download/2013-07-29รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์.pdf

- Office of the Higher Education Commission. Guidelines for the implementation of the National Higher Education Curriculum Framework 2009 [Internet]. n.d. [cited 2017 May 7]. Available from: <http://www.mua.go.th/users/tqf-hed/news/FilesNews/FilesNews3/News328072552.pdf>.
- Office of the Higher Education Commission. Announcement of Ministry Education, the Qualification standard of Doctor of Pharmacy degree [Internet]. 2015 [cited 2017 May 7]; n.d.: Available from: http://www.mua.go.th/users/tqf-hed/news/data6/Pharmacy_m1.pdf
- Office of the President Chiang Mai Rajabhat University. Report on satisfaction analysis of educational equipment and learning environment. [Internet]. [cited 2017 May 7] n.d. Available from: <http://www.president.cmru.ac.th/pre54/form/2.5.pdf> PHPSEID=6a6f48c86d19e2fa6ff2d60d600b2540.
- Office of the Royal Society. Satisfaction [Internet]. n.d. [cited 2017 May 7]: Available from: <http://www.royin.go.th/dictionary/index.php>.
- Ramkhamhaeng University Trang Campus. Satisfaction of students toward the service of educational management in Ramkhamhaeng University Trang Campus. [Internet]. 2555 [cited 2017 May 8]; n.d.: [91]. Available from: <http://www.trang.ru.ac.th/rutranginfo/research/2555/2555.pdf>
- Ritjaroon P. Course Evaluation: Process and use of evaluation results concept. STOU Education journal [Internet]. 2015 [cited 2017 May 7]; 8(1):[16]. Available from: http://edjournal.stou.ac.th/filejournal/8_2_586.pdf
- Sitaruno S, La-ongkaew S, Malison N, Thummawut W, Cherdchujit V, Puttarak P, et al. Satisfaction toward the Doctor of Pharmacy (Pharm.D.) graduates and Pharm.D. program: perspective of graduates, employers, colleagues and patients. *Thai J Hosp Pharm* 2013;23(2):75–85.
- Sombutteera K, Thavornpitak Y. Response Rate and Factors Associating Mailed Questionnaire Response Rate in Nursing Sciences and Public Health Research. *KKU Res J (GS)* 2015;15:105-118.
- Songkhla rajabhat University. Graduate Education's Employer Satisfaction Report 2013 [Internet]. 2013 [cited 2017 May 7]; n.d.: [51]. Available from: http://regis.skru.ac.th/RegisWeb/webpage/use_bandit/use_bandit_2556.pdf
- Sub-committee in Pharmacy Education, the Pharmacy Education Consortium of Thailand. Past...Present...Future of Pharmacy Education in Thailand (Part III). *IJPS* 2014;10(3):242-255.
- Thunjai T. Data organizing. [Internet]. [n.d]. [cited 2017 May 7]. Available from: http://www.fisheries.go.th/adminis/oldweb/web_files/Prachasamphan
- Thawornchak P. The Employers Satisfaction for Graduate Students from. Ratchaphruek College in 2011 [Internet]. 2012 [cited 2017 May 8]. Available from: http://www.rpu.ac.th/Library_web/doc/RC_RR/2555_Academic_Pongsai.pdf.
- The Pharmacy Council of Thailand. Announcement of the Council of Pharmacy 12/ 2008 Rules and Procedures for Accreditation of Graduate Institute and Approved Pharmacy Curriculum. [Internet]. 2008. [cited 2017 May 7]. Available from: http://pharmacycouncil.org/index.php?option=content_search&menuid=68
- The Pharmacy Council of Thailand. Regulation of the Pharmaceutical Council with certification Diploma in Pharmacy or Diplomas in the Pharmacy profession of various institutions. For the benefit of subscription 2013. [Internet]. 2013 [cited 2017 May 7]. Available from: http://pharmacycouncil.org/index.php?option=content_search&menuid=67
- Yana A, Sajjasakulrat S. Satisfaction of employer of Bachelor of Nursing Science Program Boromarajonani College of Nursing, Phayao [Internet]. 2010 [cited 2017 May 8]; n.d. Available from: <http://mis.bcnpy.ac.th/webapp/research/myfile/3-53.pdf>